

DIN ISTORIA REVISTEI HIDROTEHNICĂ

În decursul lungii sale istorii Revista Hidrotehnica nu a purtat numele pe care îl are în prezent. Ea a apărut în anul 1954 sub denumirea de “METEOROLOGIA, HIDROLOGIA și GOSPODĂRIREA APELOR” deși încă de la început s-a dovedit generoasă cu toți specialiștii din domeniile ale căror preocupări se aflau în incidență cu apa și problemele sale. Revista avea un “comitet de redacție” relativ redus format în mod prioritar din meteorologi (M. Șorodoc, N. Topor, C. Dissescu), hidrologi (S. Dumitrescu, J. Boissard), hidraulicieni (O. Blaga) și din ingineri implicați în gospodărirea cantitativă (C. Pârvulescu, A. Filotti, M. Podani), dar și calitativă (M. Negulescu) a apelor.

Ulterior, prin anii 1959-1960, revista era coordonată de un “colectiv de conducere” care aduna nume prestigioase ale specialiștilor din domeniul apelor: Prof. Dumitru Leonida, Prof. Radu Cădere, Prof. P. Protopopescu, Conf. Petre Trofin, Conf. Radu Pop, Dr. Sorin Dumitrescu și Dr. D. Țâștea dar și de un «colegiu de redacție» care, sub îndrumarea celor „din conducere”, se ocupa de munca propriu zisă de redactare și scoatere la lumina tiparului a revistei.

În anul 1962 se formează un colegiu de redacție pe specialități: meteorologie, hidrologie, hidrogeologie, gospodărirea apelor, hidraulică, protecția calității apei, alimentări cu apă și amenajări hidrotehnice, situație care atestă „de jure” caracterul multidisciplinar al revistei. Secretar de redacție era o doamnă a cărei prestație, competență și inteligență a avut un remarcabil rol în asigurarea calității revistei, a diversității problemelor prezentate de autori și a echilibru-

lui conținutului fiecărui număr. Prin îndelungata sa activitate și calitățile sale, Doamna Iosefina Katz (devenită mai târziu Doamna Iosefina Sara) a intrat în istoria revistei ca personalitate de legendă.

Pe lângă domeniile susmenționate, revista mai cuprindea (și de altfel a continuat să conțină până în prezent) note, recenzii, informații documentare, scurte știri și alte rubrici cu caracter informativ.

Dintre primii autori de articole, se remarcă meteorologii care publică în aproape toate numerele revistei. Dacă în primii ani contribuția meteorologilor era prioritar de factură climatologică autori fiind „mai vârstnicii” Dr. M. Stoenescu, Dr. C. Donciu și Nicolae Topor, urmați de D. Țâștea, M. Grigore, E. Milea, R. Stoian și alții, curând, prin anul 1960, tinerii de pe atunci, A. Doneaud și N. Beșleagă abordează primii problemele modelelor numerice ale circulației atmosferice (Nr. 4/1960).

De altfel încă din primii ani, revista s-a bucurat de o participare remarcabilă a tinerilor ingineri și cercetători la prezentarea rodului muncii lor încă „de formare”. Alături de „maestrii” care încă de la începuturile revistei au publicat articole de referință: Acad. Prof. Dr. Cristea Mateescu (*Siguranța în funcționarea marilor baraje*, nr.1/1964, Hidrocentrala Vidraru - concepția schemei, no.1/1965), Prof. Dr. Doc. Dorin Pavel (*Profilul și fluxul rotoarelor Francis*, nr.4/1965), Prof. Dr. Ion Vladimirescu, Dr. Șt. M. Stoenescu, Prof. Dr. Dumitru Cioc (și încă mulți alții), o pleiadă de tineri cercetători și ingineri devin corespondenți de durată, dar și de certă valoare ai revistei.

Se cuvine, de asemenea, a remarca preocupările revistei încă din anii săi de început privind un domeniu, relativ nou la acea vreme și adesea neluat în seamă, și anume acela privind calitatea apei. Apar evaluări ale poluării apei în studii de caz (Radu Antoniu: *Prime evaluări ale poluării apei aval de combinatul siderurgic Hunedoara*, nr.2/1960), dar și încercări de prezentare de sinteză (V. Ticuța: *Protecția calității apelor de suprafață și subterane*, nr.2/1960). Un fapt remarcabil la acea vreme îl constituie încercările de automatizare și introducerea tehnologiilor novatoare în vederea monitorizării fenomenelor naturale. Stația meteo automată propusă de Fl. Patrichi în nr.4/1960, desigur astăzi depășită, a funcționat multă vreme cu succes în rețeaua meteorologică. De asemenea sunt de remarcat încercările de *Utilizare a izotopilor radioactivi în măsurătorile hidrologice* (E. Gaspar ș.a., nr.7,8/1965). De asemenea, tehnologii noi sau teorii încă neaplicate sunt abordate de A. Măruță: *Sonicitatea și analogia electro-hidraulică*, nr.6/1965.

Din anul 1964 revista își schimbă numele în **”Hidrotehnica, gospodărirea apelor, meteorologia”** fără ca această schimbare în titulatură să modifice profilul preocupărilor sau o anumită accentuare a importanței vreunora din disciplinele care concurează la cunoașterea și rezolvarea problemelor apei.

În nr. 1/1965, Constantin Mociornița publică un articol care va rămâne de referință în literatura științifică hidrologică: *Calculul debitelor maxime pe râurile din România*. Metodele propuse la acea vreme sunt utilizate în bună parte și astăzi.

Mergând mai departe pe firul anilor, se cuvine a nota continuarea cu succes a cercetărilor pentru introducerea tehnologiilor de alimentări cu apă și de purificare a apei. În acest sens, în anii 60-70 apar o serie de articole semnificative printre care se pot cita: V. Ghederim - *Impurificarea apelor reziduale*, nr.9/1965, M. Antonescu și Gh. Vladimirescu - *Filtre rapide*, nr. 10/1965, precum și apariția primului număr (nr.3/1966) consacrat unei teme distincte: *Epurarea apelor reziduale în unele industrii din România*. Printre lucrările de mare interes (mai puțin la acea vreme, dar cu impact deosebit mai târziu) se remarcă cele referitoare la *Probleme*

de epurare a apelor reziduale -V. Popescu, *Efectele detergentilor asupra calității apei și metode de epurare* - L. Vaicum și A. Ilișescu, sau *”Caracterizări globale ale termicii și chimiei apei lacurilor din România”* - P. Gâstescu și Ion Zăvoianu.

Elaborarea primelor scheme de amenajare integrală a bazinelor hidrografice în perioada 1959-1962 conduce la sedimentarea ideilor și principiilor de folosire eficientă a apei, concretizate printr-o sistematizare deosebită de către A. Filotti: *Principii ale întocmirii schemelor de amenajare a bazinelor hidrografice*, nr.5/1967, precum și la primele dezvoltări de programe de calculator pentru rezolvarea problemelor hidraulicii albiilor cu suprafață liberă în regim nepermanent (D. Cioc, E. Trofin, R. Amafteiesei, Fl. Ionescu).

Prin anii `70 apar prime încercări de aplicare a calculelor statistice multidimensionale în caracterizarea complexă a fenomenelor hidrologice: S. Hâncu: *Analiza statistică multidimensională*, nr. 3/1972, C. Catană, V. Al. Stănescu - *Analiza statistică a fenomenelor hidrologice dependente*, nr. 5/1979. Tot prin acea perioadă apar primele articole, timide dar cu efect notabil asupra unui aspect, mult neglijat în acea vreme: impactul amenajărilor „integrale” ale bazinelor hidrografice asupra mediului înconjurător (D. Cioc, E. Răzvan: *Hidraulica și mediul*. Mai târziu sintagma „amenajare integrală” a fost pe drept cuvânt înlocuită cu „amenajare integrată” care să asigure dezvoltarea durabilă în armonie cu mediul înconjurător și legile sale.

Un nou număr rezervat problemei protecției și calității apelor este editat în anul 1972 (nr.10/1972), fiind tratate cele mai diverse probleme relative la această topică precum: *Eficiența controlului automat al calității apei* - R. Antoniu, *Sisteme tehnice de combatere a impurificării apelor* - I. Pâslărașu, *Impurificarea apelor subterane* - R. Cădere, *Stații de epurare orășenești* - M. Pavloff.

Se semnalează în același an lucrarea de referință elaborată de marii înaintași ai hidroenergeticii românești; Prof. Dr. doc. Dorin Pavel și Acad. Prof. Dr. Cristea Mateescu: *Lucrări hidroenergetice reprezentative în perioada 1947-1972 în țara noastră*, nr. 12/1972. În același număr se înscriu de asemenea, sinteze

ale realizărilor din domeniul hidrotehnicii și gestiunii apei precum *Cercetarea hidraulică* - D. Cioc și al., *Activitatea de meteorologie* - N. Ciovică și al., *Probleme de alimentare cu apă* - P. Trofin și E. Blitz, *Lucrări de îmbunătățiri funciare reprezentative în România* - N. Mantz și al.

Către sfârșitul deceniului 8 și începutul deceniului 9 apar primele dezvoltări ale modelării matematice în hidrologie și gospodărirea apelor: *Modelarea matematică în hidrologie* - L. Ilie, nr. 5/1978; *Program de calculator pentru prelucrarea datelor hidrometeorologie în vederea prognozei viiturilor* - V. Al. Stănescu, nr.10/1979, *Modele ale alimentării apelor freatice și Modelarea acvișferelor și resurselor de apă* - V. Pietraru și R. Drobot, nr.8/1978, *Model de simulare-optimizare pentru analiza parametrilor sistemelor de gospodărire a apelor cu scopuri multiple* - I. Dima și V. Visan - nr. 10/1981.

Începând cu anul 1978 se notează o remarcabilă inițiativă: publicarea secțiunii de „Enciclopedia Apelor” care pe o durată de aproape 5 ani până în anul 1983 aduce în fața cititorului precizări și descrieri ale unor noțiuni de specialitate din toate domeniile cu incidență directă sau indirectă în problematica complexă a rezervelor de apă, calității lor, lucrărilor hidrotehnice și ale modul de folosire rațională a apei. Totodată, în cadrul acestei secțiuni apar primele clarificări ale impactului dintre apă și mediu.

Anii 1978-81 au printre cei mai prodigioși ai revistei. Apar lucrări de referință de deosebită importanță precum *Siguranța și risc în marile baraje* - Prof. R. Prișcu, Prof. D. Stematiu, nr.5/1978, sau din domenii noi: *Hidrologie urbană* - P. Solacolu, O. Ceachir, nr. 3/1981, *Aplicații ale imaginilor satelitare în hidrometeorologie* - D. Grumăzescu, nr.9/1978. În anul 1978 apare o nouă rubrică: Dezbateri care se constituie ca un forum în care emulația științifică are încă un câmp deschis. Un număr special (nr. 4/1981) este dedicat problemelor de Alimentări cu apă și canalizări.

Seria articolelor de modelare matematică din domeniul hidrogeologiei, hidrologiei și gospodăririi apei continuă prin: *Modelarea matematică în gospodărirea apelor subterane* - R. Drobot, nr. 8/1982, *Model matematic de*

compunere a viiturilor și „Exploatarea coordonată a lacurilor de acumulare” - P. Șerban ș.a., nr. 12/1984, *Modelare stocastică în hidrologie* - D. Maiorescu ș.a., nr. 12/1982.

Gama lucrărilor consacrate problemelor de impact de mediu se dezvoltă: *Efecte de dragaj și evacuarea produselor dragate asupra mediului* - I. Manoliu, nr.9/1984), *Aspecte ecologice la amenajarea potențialului hidroenergetic* - P. Stegăroiu, nr. 6/1985, *Impactul dintre gospodărirea apelor și mediul înconjurător* - C. Rusu, nr.10/1988. Un număr special (nr. 1/1988) este dedicat amenajării Dâmboviței în municipiul București care tratează complexitatea de probleme pe care le-a ridicat această lucrare: concepția de amenajare, soluții și tehnologii constructive, execuția lucrării, nodurile hidrotehnice, acumularea Lacul Morii. Într-o perioadă când pe plan mondial se căutau soluții (și se mai caută încă) pentru valorificarea energiilor neconvenționale, Dr. C. Bondar publică în revistă, nr. 9/1988 *Valurile la Marea Neagră: perioadă și înălțime, prognoză și utilizare.*

Seria modelelor matematice continuă și la sfârșitul deceniului 9 și începutul deceniul 10: *Model VIDRA*” - P. Șerban, nr.1/1989, *Elemente de interfață utilizate în analiza tridimensională a structurilor hidrotehnice* - D. Stematiu și C. Toma, nr.9/1989, *Pierderi de apă în irigații* - M. Botzan, nr.1/1988, *Modele spațio - temporale de analiză a ploilor* - C. Diaconu, nr. 7/1989, ș.a.

După 1990, apare ca rubrică nouă a revistei ”Protecția mediului înconjurător”, căruia i se consacră de aici înainte multe articole în care se promovează idei noi privind dezvoltarea amenajării hidrotehnice a bazinelor hidrografice și a construcțiilor hidrotehnice, precum și probleme legate de noua politică a României: Gospodărirea integrată a apelor în economia de piață liberă - A. Umbreși, nr. 5-6/1991. Spre deosebire de anii trecuți când apăreau titluri de articole de genul ”Folosirea calculatoarelor la rezolvarea problemei X”, în condițiile apariției desktopurilor modelele matematice devin simple instrumente pentru care există rezolvări standardizate pe plan mondial, iar problemele de informatică se dirijează către concepțiile de baze de date *Sistem unitar pentru gestionarea informațiilor hidrometeorologice și de gospodă-*

rirea apelor - I. Poiană, nr.2/1993, *Gestionarea datelor hidrometeorologice din flux operativ: concept și produs software* - I. Poiană, S. Marinescu, nr.7/1996, *Baze de date pentru sistemele de irigații* - I. Matizoc ș.a., nr. 4/1997, *Organizarea modernă a sistemelor de supraveghere a barajelor* - D. Hulea ș.a. , nr. 4,5/1996.

Conform noii situații politice și mai ales a noilor evoluții în gospodărirea apelor apar alte puncte de vedere asupra unor preocupări continue ale domeniului: *Scheme cadru de amenajare și gospodărire a apelor în bazinele hidrografice din România* - I. Tecuci, *Modernizarea monitorizării calității apelor* - E. Cușa, no 7/1997. Mai sunt de remarcat numerele speciale dedicate „Zilei Apei” în care sunt publicate articole de sinteză în concordanță cu tematică anuală anunțată pe plan mondial de ONU precum: Dezvoltare durabilă a resurselor de apă, alimentări cu apă și canalizări, lucrări hidrotehnice de îmbunătățiri funciare, gospodărirea apelor, inundații, impact de mediu, reabilitarea cursurilor de apă, conservarea și protecția calității apei, apa și sănătatea etc. În anul 2005 sunt reluate problemele acute cu care se confruntă irigațiile, se fac o serie de cercetări și se emit puncte de vedere valoroase publicate în revistă *Irigațiile în contextul lucrărilor de îmbunătățiri funciare din România* - nr.7, 8/2005.

Este dificil a scrie o istorie bună. Aceasta implică o bună cunoaștere a faptelor fie direct, fie dintr-o documentare laborioasă. Mai mult, dacă rolul istoriei este de a trage niște concluzii utile decât de a fi un divertisment, atunci este necesară multă obiectivitate și pricepere în a scoate în evidență inițiative și fapte care să servească deopotrivă cititorului dar mai ales celor care dau viață revistei.

În această ordine de idei, dincolo de o simplă informare a cititorilor asupra unor momente semnificative din viața revistei, cea mai pertinentă concluzie a acestui material este următoarea: Revista Hidrotehnica, în întreaga sa perioadă de apariție, a acoperit toate domeniile de

bază care au incidență asupra multiplelor și complexe aspecte pe care le ridică folosirea apei în dezvoltarea societății. De aici rezultă o acțiune care trebuie întreprinsă ca o necesitate în viitorul apropiat: realizarea unui „tezaur de sinteză al documentelor științifice” constând în sistematizarea pe domenii a titlurilor articolelor astfel încât cititorul să dispună de o clasificare a titlurilor și cuvintelor cheie sau chiar a rezumatelor articolelor care se încadrează într-un domeniu dat. O propunere asemănătoare a mai fost de altfel lansată în nr. 4/1983 și nr. 7/1983 de către M. Semenescu și respectiv de Prof. Ion Vladimirescu, care propuneau o lucrare de sinteză privind „*Concepția și realizările hidrotehnice din trecutul țării noastre*”. De exemplu, ar fi foarte util ca o serie de studii de caz, aparent cu caracter particular, privind soluții conceptuale și tehnice găsite în proiectarea și execuția marilor baraje realizate în România (și acestea nu sunt deloc puține) să fie îngemănate într-o categorie de sinteză. De asemenea, o culegere de titluri sau / și cuvinte cheie referitoare la multele articole care analizau formarea, evoluția și efectele viiturilor istorice din România să fie așezate într-o categorie pentru ca cei care se ocupă în mod special de acest domeniu să aibă un acces facil la conținutul lor fără a mai consulta lunga listă a numerelor apărute.

Când este vorba de a face o apreciere istorică globală, alegerea raportorului este extrem de dificilă. Citând pe cunoscutul hidraulician J. F. Kennedy, suntem cu totul de acord că ”prea des raportorul are de făcut o alegere dificilă: să fie amabil cu autorii sau onest cu cititorii”. În aceasta privință, autorul acestei prezentări nu este sigur că a evidențiat cele mai semnificative fapte și realizări din istoria revistei și apelează la îngâduința celor ce vor parcurge acest material.

Viorel Alexandru Stănescu

Profesor asociat

Universitatea Tehnică de Construcții București